

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Libertatibvs Ecclesiae Gallicanae

Charlas, Antoine

Leodii, 1684

Cap. VI. An doctrina in prædicta propositione Cleri Gallicani contenta, sit
consona menti S. Gregorii Magni?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38227

CAPUT VI.

An doctrina in prædicta propositione Cleri Gallicani contenta, sit consona menti S. Gregorii Magni?

1. Sanctus Gregorius Magnus lib. 11. Epist. 10. concessis privilegiis Xenodochio à Brunichilda Regina, & Theodoro ipsius nepote Rege constructo subjungit; *Si quis vero REGVM, Sacerdotum, Judicum, personarumque secularium hanc Constitutionis nostre paginam agnoscens contra eam venire tentaverit, POTESTATIS, HONORISQUE SUI DIGNITATE CAREAT.* Quæ clausula continetur etiam in duabus Epistolis sequentibus.
2. Hujus autoritatis vim cum aliàs eludere non posset Joannes Launojus, tres illas Epistolas suppositas, aut saltem interpolatas ostendere conatus est Epist. par. 7. Epist. 1. & 6. sed cum ab undecim ferè sæculis nemo in dubium eas revocaverit, nec solùm à Gregorio VII. allegata fuerit prima earum, sed etiam omnes à pluribus Gallicanorum monumentorum collectoribus exscriptæ, ut ab Andrea Duchesne Histor. Francor. tom. 1. & à Patre Jacobo Sirmondo Concil. Gall. tom. 1. & ab innumeris illius Nationis scriptoribus citatæ, nisi argumenta proferat meridianâ, ut ita dicam, luce clariora, non videtur audiendus. Quæ sint igitur ejus fundamenta videamus, & primò in Epist. 6. ubi ex professo illas impugnat.
3. Primum petit ex eo quod Gregorius in concedendis similibus privilegiis, similem pœnam non adjecerit, ut probat adductis octo Epistolarum fragmentis. Secundò ex eo quod contra simoniam agens à simili etiam pœnâ inferendâ abstinuerit, idque probat quindecim aliarum Epistolarum locis. Tertium ex eo quod subsequentes Pontifices, scilicet Nicolaus I. & Joannes VIII. qui similem clausulam longè post illa tempora primi usurpare cœperunt, Regum mentionem non fecerint; sed Nicolaus Ecclesiasticarum tantum personarum; Joannes Sacerdotum, Judicum, &c. At certè argumenta illa negativa, veritatem prædictæ autoritatis concutere nequeunt; cum multis

176 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
multis de causis contingere potuerit, ut S. Gregorius hæc
privilegia intentatâ speciali pænâ communienda duceret. Plu-
rimas invenisset Launoius ejusmodi causas, si prædictæ E-
pistolæ consilio suo favissent, & quidem verisimiliores, quàm
rationes, quibus illas impugnat. Illustrissimus Petrus de
Marca Principum dignitatis vindex, non minus studio-
sus, quàm Launoius, Regiæ autoritati satis esse putavit,
*si ea privilegia, de quibus agitur, ad petitionem Brunichildæ Regi-
næ, & Theodorici Regis indulta dicerentur; de Concord. lib. 3.
cap. ult. n. 4.* Hanc certè petitionem innuunt ipsæmet Episto-
læ impetitæ, sed apertissimè docent duæ, quæ istas ante-
cedunt, in quarum prima, quæ est octava libri II. ad Bru-
nichildam Reginam sic scribit S. Gregorius; *Privilegia locis ip-
sis pro quiete, & munitione illis degentium, sicut voluistis, indulsumus. Et
infra. Nos itaque pro munitione locorum, de quibus Excellentia vestra scrip-
sit, omnia, sicut voluit, sancire studuimus. Et in Epist. 9, quæ est ad
Theodoricum Regem; Omnia, quæ Excellentia vestra voluit citius, ac
libenter implevimus.*

4. Sed cum duæ istæ Epistolæ tres alias confirmet, cur
eas etiam Launoius falsas, & interpolatas non dixit, & septi-
mam etiam ejusdem libri, cujus argumentum idem est, quod
unius articuli Epistolæ prædictæ ad Brunichildem? Fortasse
quia clausulam supra relatam expressè non referunt. At il-
lam multùm verisimilem efficiunt; cum quod illa clarè
distinctèque exprimit, istæ in genere significant. Nec sine
causa bis in una Epistola dixit S. Gregorius se rem fecisse,
sicut Regina voluerat, qua repetitione indicare videtur, se
rem concessisse valdè peculiarem.

5. Sed cum plurium sæculorum possessio Epistolis suffra-
getur, quas Launoius falsitatis, aut interpolationis suspectas
efficere nititur, non nostrum est illarum veritatem proba-
re, sed accusationem repellere. Veniamus igitur ad alia Lau-
noii argumenta. Ridiculum certè illud est, quod tamen ip-
se pluries admovet in hac Epistola 6. & in 1. & meminuit
etiam in ultima ejusdem partis septimæ; nimirum, si hæc clau-
sula vera esset, S. Gregorium hæreticum fore, siquidem, in-
quit in hac Epistola 6. *Reges, qui non nihil Xenodochio malè ablatum,
asses puta duos, non restituerint, deponit, & Ecclesiasticâ communionem pri-*
vat.

vat: Pœna duplex est, eaque omnium gravissima, quæ levi, ut apparet, culpa irrogatur, alioquin indissimulabili veritate fatendum est, S. Gregorium credidisse pares esse culpas omnes; cum Regibus, qui Decalogum violassent totum, pœna gravior non imponeretur. Quo pacto hic Pontifex in Joviniani, & Stoicorum hæresim incurvissit. Deus bone! Quot habuit hæreticos non solum Romana Ecclesia, sed & Gallia ipsa, si in hæresim incurrerunt quicumque Antistites pœnam omnium maximam, excommunicationem scilicet decreverunt in eos, qui res ad loca sacra pertinentes, aut usurparent, aut retinerent injustè. Quot enim edita sunt à Conciliis, quot à summis Pontificibus, Decreta contra hujusmodi sacrilegium? Videri possunt apud Canonum Collectores v. g. apud Antonium Augustinum in Juris Pontificii veteris epitome lib. 6. tit. 9. & lib. 15. tit. 30. 31. 32. 33. & 34.

6. Denique ex comparatione Gregorii VII. Henricum ab Imperio deponentis, & excommunicantis, cum Gregorio I. simili pœna plectentis Reges, Sacerdotes, & Judices privilegia supradicta violantes, infert Gregorium I. quem ut mitissimum laudat septimus, immitissimum futurum fuisse, si pro privilegiorum illorum violatione, quæ sine dubio minus crimen fuisset quam ea, de quibus reus dicebatur Henricus, æqualem pœnam irrogasset; quasi verò flagitia omnia, quibus per leges civiles indicta est pœna mortis, aut per Canones censura excommunicationis, æqualia sint; ac inter hæreticos Joviniani, & Stoicorum sectatores censendi sint omnes Ecclesiæ Pastores, si pœna excommunicationis afficiant crimina diversæ speciei, seu inæqualis malitiæ. Ergone, cum in eodem peccati genere alius alio gravius peccet, pro conditione personæ, cognitionis modo, & aliis, quæ concurrunt, ille tantum qui omnium gravissimè peccabit, erit excommunicandus, ne fortè æqualitas pœnæ Judicem arguat injustitiæ, si pro inæquali culpa æqualem pœnam imponat, aut hæresis Joviniani, & Stoicorum suspectum reddat, si peccata verè inæqualia, esse arbitretur æqualia. Accedit, quod pœna declarata, & executioni demandata ob crimen jam admissum, qualis fuit illata Henrico à Gregorio VII. major censenda est, quàm quæ alicui prohibitioni adjungitur adversus eum, qui agnoscens contra eam venire tentaverit, ut loquitur Gregorius I.

Z

7. Præ-

M. C.
 de
 hereticis
 de Gallianis
 III
 731

7. Præter illa argumenta quædam alia jam protulerat Epist. 1. ejusdem partis 7. quorum unum est eadem trium Epistolarum contextio, quæ falsitatis nota est; sed quid mirum, si tria ejusdem omnino generis privilegia, eodem tempore ab iisdem personis petita, eodem tempore concessa, iisdemque omnibus circumstantiis, eadem formâ exprimentur; variatis tamen iis, quæ ad personas, ad quas dirigebantur, spectabant.

8. Sequitur argumentum negativum, sumptum à silentio Joannis Diaconi vitæ S. Gregorii scriptoris, qui rem Gregorio, & Sedis Apostolica rationibus conducenem quamplurimum non prætermisisset, si in Epistolis ejus extitisset. Debile ubique argumentum negativum, sed hic maximè; Cùm Joannes ipse in præfatione sui operis declarat se multa, etiam memoratu digna, brevitatis causa prætermisisse; *Quamquam, inquit, multa, & varia memoratu digna studio brevitatis omiserim, nihil memini me posuisse, quod scriptorum veterum autoritate defendi nequeat.* An suspectæ habeantur argumento Launoii S. Gregorii Epistolæ de rebus magni momenti tractantes, quotquot à Joanne Diacono prætermisæ fuerint?

9. Aliud argumentum mutuatur ab Epistola Petri Damiani ad Alexandrum II. quæ est 12. libri primi; Verùm ibi Petrus non conqueritur de usu censurarum, sed de frequenti nimis ac indiscreto; *Cumt̄is ferè Decretalibus paginis, inquit, anathema subjungitur.* Quare optimè notat S. Gregorium hunc morem in suis non observasse Decretis; Tam enim aberat à *cumt̄is ferè Decretalibus paginis anathemate subjungendo*; ut Launoius privilegia, de quibus est quæstio, ex eo etiam capite impugnet, quod pœna excommunicationis illis adjecta fuerit, quâ in similibus privilegiis, aut contra simoniam uti non solebat S. Gregorius. Quamvis hic petitio Regis, ac Reginæ fundatorum, vim illius consequentiæ, aliàs illegitimæ, elidat.

10. Rationem illam, de qua sibi tantum applaudere Launoius videtur, nimirum Pontifices futuros hæreticos, si pro levibus criminibus graves pœnas constituisent, quia cum Joviniano, ac cum Stoicis (quamquam hæresis de Stoicis improprie dicitur) peccata æqualia esse supposuissent, à Petro Damiani sine dubio mutuatus est; sed ineptè, ac in sensu ab ejus Autoris mente valde alieno adhibuit. Rectè quidem Petrus

Petrus Damiani de indiffereto, ac frequentissimo usu anathematis conquebatur his verbis; *Cunctis ferè Decretalibus paginis anathema subiungitur quam sit salutis immane periculum, & infinite patiens vorago labentium, ac perniciis animarum, Clementia vestra pietas non ignorat. Dicitur enim quisquis hæc, vel illa non fecerit, sive certè quisquis hoc quod superius statutum est, irritum duxerit, vel in aliquo violaverit, anathema sit.* Et aptè deinde addidit; *Non enim secundum Stoicos omnia peccata sunt paria, atque idcirco indifferenti sunt ultione plerenda. Non infert cum Launoio, vir aliàs satis austerus, hæreticos esse censendos, qui pœnas æquales pro omnibus peccatis indiscriminatim imponerent, sed monet, cum omnia peccata paria non sint, pro omnibus anathema, maximam omnium pœnarum, non esse passim infligendum.*

11. Accedit quòd Launoius, ut prædictæ rationi aliquem obducatur colorem verbis S. Gregorii ridiculam affingit sententiam, quasi, dum vetatur usurpatio, aut injusta detentio bonorum ad pia loca, de quibus est sermo, pertinentium, sensus sit, cum, qui rem modicam, puta, inquit Launoius Epist. 6. asses duos, Epist. 1. asses quindecim, usurpaverit, aut detinuerit, pœnas gravissimas illic appositas incursum sit. Pari ratione in ridiculum sensum deflectentur omnes Conciliorum Canones, prohibentes sub pœna excommunicationis sacrilegam bonorum Ecclesiasticorum usurpationem. Quot enim reperies, qui taxaverint pretium rerum subtractarum ad incurrendam excommunicationem necessarium? Ex gravitate pœnæ Doctores inferunt, non sufficere, ad eam contrahendam, materiam adeò levem, non autem arguunt cum Launoio pœnam injustam esse, vel Legislatores hæreticos.

12. Aliud argumentum trahit ex inscriptione Epistolarum 10. & 12. quia in illa Senator, in ista Lupo Presbyteri & Abbates nuncupantur, cum tamen S. Gregorius lib. 3. epist. 11. Presbyteros Monasteriis præfici vetet, fatetur quidem tacite Launoius S. Augustinum, & quosdam alios Patres aliud observari voluisse, atque aliud etiam in Ecclesia post S. Gregorium observatum fuisse; sed cum de S. Gregorio agatur ejus solius praxim vult hic esse attendendam. At nonne præstaret, S. Gregorium cum S. Augustino, & aliis Patribus, ac cum Ecclesiæ usû mox subsecuto concordare?

Res non erit admodum difficilis; satis enim est, ut ad S. Gregorii verba mediocri adhibeatur attentio. Non enim præcipit ut qui Presbyter est ordinatus, sive antequam Religionem ingrederetur, sive in Religione ipsa, Ordinum exercitio spoliatur, statim ut Abbas fiet; sed prohibet, ne qui alicujus Ecclesiæ servitio addictus est, Monachis præficiatur, nisi dimissâ Ecclesiâ suâ transeat ad Religionem; quod nimirum utrique officio satis esse non possit. Hæc sunt ejus verba istuc pertinentia (nam quæ his præmittit Launoius, ac cum istis etiam punctuatione conjungit, ex qua conjunctione sensus obscuratur, non ita tamen ut adhuc satis clarè non perspicatur, ad aliud pertinent) *Presbyteros, Diaconos, ceterosq; cujuslibet Ordinis Clericos, qui in Ecclesiis quoquo modo militant, Abbates per Monasteria esse non permittas; sed aut admittas Clericatus militiâ Monasterii non provehantur Ordinibus, aut si in Abbatis loco permanere decreverint, Clericatus nullatenus permittantur habere militiam; satis enim incongruum est, si cum unum ex his pro sui magnitudine diligenter, qui non possit explere, ad utrumque judicetur idoneus; sicq; invicem & Ecclesiasticus ordo vita Monastica, & Ecclesiasticis utilitatibus regula Monachatus impediatur. Verba illa, qui in Ecclesiis quoquo modo militant. . . . admittas Clericatus militiâ. . . . Clericatus nullatenus permittantur habere militiam, mentem S. Gregorii significant, nempe nolle illum, ut qui alicujus Ecclesiæ servitio tanquam Clerici mancipati sunt, Monasterio præsent. Sed hunc S. Doctoris sensum manifestè pandit ratio, quam affert; cum unum ex his pro sui magnitudine diligenter non possit explere, &c. Quæ ratio nihil valet ad probandum, eum, qui ante Pontificatum S. Gregorii, vel qui tempore ipso ejus Pontificatus ante ingressum in Religionem, vel etiam post ipsum ingressum, in loco satis ab urbe Roma remoto, Presbyteratus ordine fuisset initiatus, non fuisse vocandum Presbyterum à S. Gregorio, sed habendum ut Laicum.*

13. Præterea argumentum Launoio ministravit diversitas Codicum; sed hujus varietatis in promptu est ratio, nimirum quod tanta sit trium Epistolarum similitudo, ut omnes exscribere satis visum fuerit aliquibus amanuensibus; sicut in omnibus ferè Codicibus impressis prima tantum integra est, reliquarum ponitur solum initium, cum, &c. ut observavit ipse Launoius, qui etiam propter illam magnam similitudinem

multitudinem, illas de falso suspectas efficere conatus est, licet frustra, ut supra ostendimus. Adde quod in omnibus Codicibus etiam manuscriptis habetur prima, quæ est ad Senatorem, quæ sola citata est à Gregorio VII. à Cardinali Peronio, & aliis. Deindè cum, ut supra notavimus, illa privilegia tribus locis piis, ab iisdem Principibus fundatis, in eadem Civitate, aut ejus suburbio, eodemque tempore indulta fuerint, faciliè amanuenses effugere poterit illorum distinctio. Denique ut Launoius tot Codices manuscriptos, & antiquos, totque impressos, falsi posset arguere aliquem deberet proferre illis antiquiorem, & ante tempus, quo admittam falsitatem supponit, exaratum. Quam etiam varietatem unius, & ejusdem Epistolæ, in diversis Codicibus animadvertit, præterquam quod ad clausulam, de qua agimus, non pertinet, nihil mirum est, si ob tantam similitudinem, aliquando Xenodochii, & Monasterii, aliquando Ecclesiæ tantum fiat mentio. Cæterum quando variatio substantiam instrumenti non attingit, veritatis potius, quam falsitatis inditium est in monumentis antiquis. Signum enim est multoties illa fuisse exscripta, atque à magna amanuensium multitudine ortam esse illam diversitatem. Quam enim variæ sunt Lectiones operum, quæ nullâ falsitatis laborant suspicionem? Valeret argumentum Launoi, si in his tantum S. Gregorii epistolis referendis non consentirent omnino Codices, ac in aliis ejus, aut aliorum operibus indubitatis non reperiretur similis, vel major diversitas: Idem etiam dicendum de mendis ab amanuensium negligentia vel inscitia profectis.

14. Ex eo quod Andreas Monachus Gregorii viventis scripta quadam falsavit, & nonnullos illi sermones supposuit, rectè concludit Launoius, sic & alius Monachus, aut Clericus tres istas Epistolas, seu tria hæc Augustodunensia privilegia Gregorio viventi, vel vitæ sanctæ potuit supponere, vel falsare, & Epistolarum Codici ante Joannis Diaconi tempus inferre; sed ex eo quod fieri potuerit, si concludatur revera factum fuisse, vitiosissima erit consequentia. Nec enim faciunt homines malum omne quod possunt; si legitima esset illa consequentia, non solum aliæ S. Gregorii Epistolæ, sed omnia omnino scripta, præsertim antiqua, vel falsa, vel dubia essent habenda. Ita-

182 TRACTATUS DE LIBERTATIBVS,
que licet tres aliæ Epistolæ, quas citat Launoius, suppositæ
fuisſent, ut contendit ob diverſitatem illarum hinc in edi-
tione Romana, illinc apud Ivonem, Gratianum, & Pe-
trum Cluniacensem; non rectè inferretur illa conclusio,
quam his verbis exprimit Launoius: *Non dubito quin Monachi
ſuerint Andrea Monacho ſimiles, qui Sammedardense, & Auguſtodunensia pri-
vilegia, vel ſuppeſuerint, vel ſalſaverint.*

15. Ultimum argumentum, quod ut cumulum adjungit,
est exemplum repulsæ, quam Constantina Imperatrix à Gre-
gorio tulit, postulans B. Pauli Caput, aut membrum aliud,
quod in ejusdem Apostoli Basilica Constantinopoli apud Pa-
latium ædificata collocaret. Excusavit enim se Pontifex lib.
3. epist. 20. quod Imperatrix illa præciperet, quæ ipse fa-
cere nec posset, nec auderet. Undè Launoius infert S. Gre-
gorium, qui Constantinæ, cui debebat & jure Reipubli-
cæ, & privato parere, negaverat Reliquias, quia Ecclesiæ
Romanæ mos obtinuerat, ne suis ex locis extraherentur,
multò magis privilegia Synodo Chalcedonensi, quàm ut Li-
brum Evangelii venerabatur, contraria non concessurum.
Ac re ipsa lib. 11. epist. 8. ad Brunichildam scribit de quo-
dam bigamo, se vetuisse, ne ad Sacrum Ordinem accederet,
ac subjungit; *Abſit enim ne vestris temporibus in quibus tam multa pia,
as, religiosa agitis, aliquid contra Ecclesiasticum institutum fieri permittatur.*
Non igitur permissurus, nedum decreturus erat, ut ea fie-
rent, quæ in ejusdem libri epistolis Auguſtodunensia privi-
legia continentibus statuuntur. Omnes illæ conjecturæ Lau-
noii testimonio ipsiusmet Epistolæ S. Gregorii ad Brunichil-
dem Reginam, quam citat, scilicet 8. libri undecimam con-
futantur. Sic enim legitur paulò ante finem; *Nos itaque pro mu-
nitione locorum, de quibus Excellentia vestra scripsit, omnia sicut voluit, ſar-
cire studuimus. Sed ne fortasse ab eorum locorum Præpositis eadem decreta
nostra quoquo tempore ſupprimantur, pro eo, quod eis quædam interdicia esse
noſcuntur, hæc eadem constitutio gestis est publicis inferenda; quatenus sicut
in nostris ita quoque IN REGALIBVS SCRINIIS TENEATUR.* Illi
enim locorum Præpositi, quibus per illa privilegia quædam
erant interdicia, erant sine dubio Prælati Ecclesiastici; Nam
Præpositis sæcularibus secundum principia Launoi, non
Papa, sed Regina, vel Rex interdicare debuisset; & inuti-
lis

lis fuisset factarum prohibitionum in Scriniis Apostolicis
 asservatio. Non videntur etiam intelligendi locorum illorum
 Abbates, seu Præfecti; quia vel illud interdictum juribus
 Episcoporum favebat; & tunc nihil opus erat, ut in Scriniis
 Apostolicis simul, & Regiis asservaretur; satis enim conser-
 vandis suis juribus consulturi erant Episcopi; vel Episcopa-
 libus juribus adversabatur; & sic S. Gregorius non ita Ju-
 rium Episcopaliū religiosus erat Custos, ut, dum occurre-
 bant causæ rationabiles, dispensationem non concederet.
 Si denique Episcopis nec suffragabatur, nec adversabatur,
 non erat tanti momenti, nec tantam requirebat cautionem;
 ut Episcoporum, quibus Monachi plenissimè fuissent sub-
 jecti, curæ relinqui non posset: Erant ergo illi Prælati lo-
 corum Episcopi, quibus erant quædam interdicta. Notanda
 est hæc vox *quædam*; quia per hæc privilegia non fit omni-
 moda subtractio Monachorum à jurisdictione Episcopali,
 ut observavit Dominus de Marca lib. 3. cap. ult. n. 4. Itaque
 non recessit Gregorius à mente Concilii Chalcedonensis, ea
 privilegia indulgens, quæ ad fovendam regularem discipli-
 nam & quietem in prædictis locis piis conducebant; nec Ca-
 nonicæ disciplinæ, cujus sanctus ille Pontifex erat studiosus,
 ad eò adversabantur, ut falsa esse concludamus.

C A P U T VII.

*Prædictam propositionem Cleri Gallicani non esse conso-
 nam doctrinæ S. Bernardi aliorumq; Sanctorum
 Doctorum.*

I. S. Sanctus Bernardus de confid. lib. 4. cap. 3. sic Euge-
 nium III. alloquitur; *Quid tu denud usurpare gladium tentes
 quem semel jussus es ponere in vaginam? Quem tamen qui tuum negat non satis
 mihi videtur attendere verbum Domini dicentis sic; Convertite gladium tuum in
 vaginam. Tuus ergo, & ipse tuo forsitan nutu. & si non tua manu evaginan-
 dus. Alioquin si nullo modo ad te pertineret, & is, dicentibus Apostolis; Ecce
 gladii duo hic, non respondisset Dominus, satis est, sed nimis est. Uterque
 ergo Ecclesiæ, ET SPIRITUALIS SCILICET GLADIUS, ET MA-*

TE-

M. C.
 Bernardi
 cler. gallicani
 III
 731